

ตราแผ่นดิน : อารัมแผ่นดิน

ตราแผ่นดินหรืออารัมแผ่นดิน หมายถึง ตราประจำประเทศ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชบัญญัติใช้ตราแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ร.ศ. ๑๐๘ (พ.ศ. ๒๔๓๒) ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท โดยให้รวบรวมสัญลักษณ์ชาติตติยราชอิสริยยศสำหรับพระมหากษัตริย์แลพระราชัตนุจกรสำหรับแผ่นดินแลสำหรับพระบรมราชวงศ์ ทั้งตราหลวงสำหรับราชการและชนชาวสยามหลายเชื้อสายนำมาไว้รวมกัน ประกอบเป็นลายภายในตราแผ่นดิน เพื่อแสดงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสยามประเทศ ผู้ออกแบบ คือ เสวกเอกหม่อมเจ้าประวิข ชุมสาย สัญลักษณ์ของตราแผ่นดินประกอบด้วย

๑. **พระมหาพิชัยมงกุฎพร้อมดวงรัศมี** พระมหาพิชัยมงกุฎอยู่ส่วนบนสุด ตรงกลาง หมายถึง ความเป็นกษัตริย์ ภายใต้พระมหาพิชัยมงกุฎเป็นภาพจักรและตรี ซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเรียกว่า **ตรามหาจักรี** เป็นตราประจำพระราชวงศ์จักรี โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริว่า

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้รับการสถาปนาเป็น
เจ้าพระยาจักรี ในสมัยกรุงธนบุรี จึงทรงนำ**พระมหาพิชัยมงกุฏและตรามหาจักรี**
มาเป็นส่วนประกอบของตราแผ่นดิน ซึ่งหมายถึง พระมหากษัตริย์ผู้ครอง
พระราชวงศ์จักรี

๒. **ฉัตรเจ็ดชั้น** อยู่ทางด้านซ้ายและขวาของพระมหาพิชัยมงกุฏ
เป็นเครื่องหมายแห่งราชาธิปไตย เรียกว่า **พระสถูปถุศลเศวตฉัตร** หรือ
สถูปถุศลเศวตฉัตร เป็นฉัตรเจ็ดชั้น ปักเหนือพระแท่นภัทรวิษณุ พระมหากษัตริย์
ทรงประทับรับเครื่องสิริราชกกุธภัณฑ์จากพราหมณ์ราชครูในพระราชพิธี
บรมราชาภิเษก ซึ่งหมายถึง การอยู่ภายใต้พระบรมโพธิสมภารขององค์
พระมหากษัตริย์

๓. กรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าลักษณะคล้ายโล่ แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน
ส่วนบน ๑ ส่วน ส่วนล่าง ๒ ส่วน ส่วนบนเป็นภาพ**ช้างไอยราพต ๓ เศียร**
หมายถึง สยามเหนือ สยามกลาง และสยามใต้ ส่วนล่างด้านซ้ายเป็นภาพ
ช้างเผือก หมายถึง ประเทศราชลาว หรือล้านช้าง (กรุงศรีสัตนาคนหุต)
ส่วนล่างด้านขวาเป็นภาพ**กริชคดและกริชตรง** ไขว้กัน หมายถึง หัวเมือง
ประเทศราชมลายู

๔. **ภาพคชสีห์ประคองฉัตร** อยู่ทางด้านซ้าย ส่วนภาพ**ราชสีห์**
ประคองฉัตร อยู่ทางด้านขวา คชสีห์เป็นสัตว์ในเทพนิยาย มีลักษณะคล้าย
ราชสีห์แต่มีวงคล้ายช้างเป็นสัญลักษณ์ หมายถึง **กดาโหม** ซึ่งเป็นใหญ่
ทางฝ่ายทหาร ส่วนราชสีห์หรือพญาสิงโตเป็นสัตว์ที่มีกำลังมาก หมายถึง
มหาดไทย ซึ่งเป็นใหญ่ทางฝ่ายพลเรือน ทั้งสองฝ่ายนี้มีหน้าที่ป้องกันพระราช
อาณาจักรและค้ำจุนพระราชบัลลังก์

๕. **พระมหาสังฆวาลนพรัตนราชวรารภรณ์** อยู่ด้านล่างของกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าลักษณะคล้ายโล่ หมายถึง พระพุทธศาสนา อันเนื่องมาจากพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เมื่อครั้งดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก ทรงเคยได้รับพระราชทานพระมหาสังฆวาลนพรัตน จากสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีให้เป็นบำเหน็จความชอบที่ทรงเป็นแม่ทัพไปตีเมืองเวียงจันทน์ และอัญเชิญพระพุทธรูปมหายานฉันทนปฏิมากร (พระแก้วมรกต) กลับคืนสู่พระราชอาณาจักร และอีกประการหนึ่ง พระมหาสังฆวาลนพรัตนราชวรารภรณ์ เป็นส่วนหนึ่งของเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นโบราณมงคลนพรัตนราชวรารภรณ์ ซึ่งเป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูง โปรกเกล้าฯ พระราชทานแก่พระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการที่กระทำคุณงามความดีต่อประเทศชาติอย่างใหญ่หลวง เครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้กำหนดให้พระราชทานเฉพาะพุทธมามกะเท่านั้น ส่วนได้พระมหาสังฆวาลนพรัตนราชวรารภรณ์ คือ **สายสร้อยจุลจอมเกล้าพร้อมดวงตรา** หมายถึง การบำรุงตระกูลวงศ์ให้เจริญ เนื่องด้วยเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าแห่งพระองค์พระราชทานเป็นบำเหน็จความชอบแก่ผู้ที่ปฏิบัติราชการด้วยความซื่อสัตย์ต่อแผ่นดิน พระบรมราชวงศ์และบุตรทายาทของผู้ปฏิบัติราชการ โดยทรงพระราชทานสืบสกุลลงไปจนถึงสายบุตรชายเพื่อเป็นเกียรติแก่วงศ์ตระกูล ในรัชกาลปัจจุบันจะพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ในวันฉัตรมงคล (๕ พฤษภาคม ของทุกปี ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท) เพื่อเป็นการให้ผู้สืบสกุลกระทำความชอบต่อแผ่นดิน และสามัคคีกันรับใช้ชาติให้รุ่งเรือง

๖. **คาถาภาสิตคาถาสำหรับแผ่นดิน** อยู่ด้านล่างสุดของตราแผ่นดินจารึกอยู่บนแพรแถบ มีข้อความว่า “สัพเพถัง สัมภูตานิ สามัคคีภูมิมิสายิกา” เป็นคาถาสำหรับแผ่นดิน แปลว่า ความพร้อมเพรียงของบุคคลทั้งปวงผู้อยู่

เป็นหมวดหมู่กัน ย่อมเป็นเครื่องทำความเจริญให้สำเร็จ คาถานี้เป็นพระนิพนธ์ของสมเด็จพระสังฆราช (สา) วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม

นอกจากนี้ ยังปรากฏเครื่องราชกกุธภัณฑ์อีกหลายสิ่งบนตราแผ่นดิน ได้แก่ **พระมหาพิชัยมงกุฏ พระแสงขรรค์ชัยศรี วาลวิชนี (พัดกับแส้จามรี) และธารพระกร** ปรากฏบนมุมด้านซ้ายและขวาของตราแผ่นดิน ส่วน**ฉลอมพระบาท** แยกอยู่ริมฐานฉัตรด้านละ ๑ ข้าง เบื้องหลังของตราแผ่นดินเป็นส่วนหนึ่งของฉลอมพระองค์ครุฑทอง

กรุงสยามได้ใช้ตราแผ่นดินเป็นตราประจำประเทศ ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนแปลงมาใช้เครื่องหมายพระครุฑพ่าห์แทนเครื่องหมายตราแผ่นดิน

สัญลักษณ์ตราประจำศาลต่าง ๆ หรือตราประทับในคำพิพากษาของศาลที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน จะเห็นเครื่องหมายตราแผ่นดินและชื่อศาลนั้น ๆ ปรากฏอยู่ส่วนล่างของตราประจำศาล ข้าราชการศาลยุติธรรมผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประทับตราคำพิพากษาของศาลต่าง ๆ ทั่วประเทศ จึงควรประทับตราประจำศาลด้วยความระมัดระวัง ประทับตราให้สวยงาม สะอาด ชัดเจน เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติและน้อมรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงปฏิรูประบบกฎหมายและวางรูปแบบระบบการศาลไทยให้มีความเจริญทัดเทียมนานาอารยประเทศ มาตราบนเท่าทุกวันนี้